

УДК 21:284.2

Л.О. СТАСЮК (кандидат філософських наук, доцент, докторант кафедри філософії)

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир

E-mail: lastasuk@ukr.net

**АКТУАЛІЗАЦІЯ ВПЛИВУ КЛАСИЧНОПРОТЕСТАНТСЬКОГО
ВІРОВЧЕННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
У ДЕФІНІЦІЯХ М. ВЕБЕРА**

У добу розвитку капіталізму адепти християнства переосмислюють відношення до зорієнтованої на задоволення матеріальних і духовних потреб економічної діяльності, активні прояви якої досліджуються М. Вебером. У статті розкрито специфіку запитів і впливів культурно-релігійного чинника, зокрема віросповідної системи класичного протестантизму на економічну діяльність людини. Аналізується твердження М. Вебера про те, що прибутковість, матеріальне збагачення в умовах ринкової економіки мають сакральні ознаки божественної благодаті.

Ключові слова: класичнопротестантське віровчення, кальвінізм, лютеранство, економічна діяльність, дух капіталізму, раціональність

Постановка проблеми у загальному вигляді

Характерною рисою початку III тисячоліття, коли глобалізаційні тенденції проявляються на всіх рівнях буття, стає посилення впливу євроінтеграції на економічний розвиток. Економічна європейська інтеграція має низку ознак, пов'язаних із збільшенням масштабів світової торгівлі, посиленням ролі транснаціональних корпорацій, диверсифікації фінансових ринків та ін. За таких умов сучасна християнська економічна доктрина, яка визнає пріоритетним загальнолюдські гуманістичні цінності, може дієво коригувати розвиток і служіння економіки на благо людини. У період глобалізації зростає зацікавленість проблематикою впливу релігійних та етичних переконань як на індивідуальні інтереси, мотивацію, діяльність зокрема, так і на економічні та політичні процеси сучасного суспільства загалом. Ці питання ґрунтовно тематизуються у „Протестантській етиці» М. Вебера, який з'ясував етично-релігійну мотивацію носіїв духу капіталізму, і актуалізуються у міру загострення уваги навколо глобальних проблем капіталістичного розвитку. У наш час поліфонічні вираження протестантизму, що проявляються у його секуляризаційній акцентуації у країнах Європи, у консервативних домінантах щодо збереження усталених поглядів і національно-духовних традицій у США тощо, сприяють збереженню впливу протестантського чинника на суспільний устрій і спосіб життя. Сьогодні ідеї М. Вебера потребують не схематичного сприйняття, а усвідомлення всієї складності тогочасної соціальної ситуації й ретроспективної експлікації джерел рецепції духовних вимірів професійної діяльності, які він виявляє в ранньопротестантських традиціях. У своєму дослідженні соціолог зосереджує увагу на періоді зародження духу капіталізму, оскільки саме у цей період економічна поведінка окремих

індивідів своєрідно перепліталася з їхніми релігійними переконаннями. Досліджуючи межі взаємовпливів між релігією і економікою, М. Вебер окреслив умови, за яких віросповідна приналежність епізодично стає причинно-наслідковою дефініцією перманентних економічних процесів. Опираючись на статистику релігіївибору населення європейських країн з поліконфесійним складом і капіталістичним розвитком як економічної системи, М. Вебер не лише констатував беззаперечне кількісне домінування adeptів протестантизму серед власників капіталу, фінансистів, підприємців, висококваліфікованого робітництва, й а визначив цей випадок як такий, у якому «віросповідна приналежність виступає не причиною, а до певної міри наслідком економічних явищ» [2, с. 38].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

Незважаючи на те, що теоретична спадщина М. Вебера різнобічно і достатньо вивчена й апогей її рефлексії припадає на 70-80 рр. ХХ ст., коли у західноєвропейських наукових колах констатується активізація нового трактування веберівських поглядів, нині ідеї німецького соціолога продовжують привертати увагу сучасних соціологів, економістів і філософів. Відтак виявленню ренесансу і значущості соціології М. Вебера присвячено роботи П. Гайденка, Ю. Давидова та ін. Сутність класичного твору світової соціології „Протестантська етика і дух капіталізму» осмислює О. Погорілий, вплив культурно-релігійного фактору на суспільно-економічну структуру людського життя і його історичні форми організації досліджує І. Кудря. На тлі достатнього опрацювання детальнішого перегляду потребує питання комплексного впливу класичнопротестантського віросповідання на формування ринкових відносин та на економічну діяльність.

Мета наукового дослідження

Отож, метою нашого дослідження є обґрунтування поглядів М. Вебера на етико-релігійну мотивацію adeptів капіталістичного духу, виявлення особливостей і сутності взаємозв'язків між класичнопротестантськими віросповідними засадами і соціальними розшаруваннями та виокремлення концепцій, що стимулювали економічну діяльність і сприяли раціоналізації економіко-політичного й господарського життя західноєвропейських країн.

Обговорення проблеми

Загальновідомою в історичних і філософських доробках стала теза про вплив змін у політичному, економічному, соціокультурному та духовному житті європейців XV-XVII ст. таких, як нівелювання феодалних засад, формування буржуазних відносин і абсолютних монархій, а також винайдення і розвиток друкарства на інтенсивність комунікацій та переоцінку, у тому числі релігійних цінностей, що у підсумку викликало поширення і реалізацію реформаційних ідей. Означені процеси поряд із сприятливими природними умовами і географічним розміщенням поблизу торгових сполучень стали визначальними факторами прийняття протестантського віросповідання значною частиною мешканців більшості

європейських міст XVI ст. з високими показниками економічного розвитку та матеріального забезпечення. Поширення західноєвропейських класичнопротестантських ідей в Україні спричинило їх помітні впливи на її соціально-економічне і духовно-культурне буття. Зокрема саме часів Реформації сягають витoki матеріального добробуту adeptів протестантизму початку XIX ст.

Підґрунтям для поширення реформаційного суспільно-релігійного руху стало протиставлення в епоху Ренесансу середньовічного теоцентричного світогляду принципам гуманізму і антропоцентризму, відповідно до яких у центр Всесвіту ставлять людину і підносять до рівня сумірності з Богом завдяки безмежному пізнанню та людській діяльності. Реформація, актуалізуючи необхідність підсилення процесів особистісного цілепокладання, продукувала ревалентні соціокультурним запитам суспільства ідеї, втілені в новому способі життя і етиці взаємостосунків. Визначаючи раціональність як характерну рису сучасної європейської культури, М.Вебер стверджував, що імператив раціональної і активної діяльності в культурній, політичній, економічній та інших сферах закладений у старозаповітних іудаїстичних і християнських уявленнях про призначене Богом перебування людини у світі з метою його вдосконалення. Проте слід зауважити, що Реформація як парадигма позначилася на подальшому розвитку християнства, її соціально-богословські аспекти, трансформувавшись відповідно до нових викликів, експлікується у сучасних формах і виявах, а сучасний протестантизм, зокрема Реформатська Церква набула значного поширення як світовий християнський феномен, зокрема у статусі офіційної Церкви Голландії, Швейцарії, Шотландії, та однієї з офіційних в Угорщині, США, Канаді, ПАР, на Філіппінах. У час першопочаткового накопичення капіталу стимулом для розвитку капіталістичних відносин слугувало кальвіністське вчення про абсолютну божественну напередвизначеність, згідно з яким спасіння гріховної за природою людини повністю залежить від Божого промислу, а її фінансові, навчальні, професійні, сімейні успіхи опосередковано засвідчують про її вибраність всесильним Богом до спасіння, а не приреченість до загибелі. Тому основна мета кальвініста полягала в досягненні успішності у всіх сферах життя, що потребує безперервної праці, економії та вкладення капіталу в нові прибуткові справи, а також аскетичної поведінки і виконання морально-етичних настанов згідно з догматом мирського призначення. «Соціальна діяльність кальвініста в миру – це діяльність на більшу славу Господу. Таким самим є й характер професійної діяльності, котра здійснюється в рамках посеїбичного життя в ім'я всезагального блага» [2, с. 125]. Таким чином полісферна, у тому числі професійна, успішність прихильників кальвінізму наповнюється духовним сенсом.

Для екстеріоризації найпристосованішої гіпотетичної моделі впорядкування емпіричного матеріалу М. Вебер використовував концепцію ідеальних типів, підвалини яких знаходяться в домінантних у суспільстві

цінностях. Капіталізм М. Вебер розглядає не як об'єктивну формацію, а як один із способів ідеальної типізації, смисл якої розкривається у понятті духу капіталізму з інтенціями до економічної ефективності та раціонального впорядкування суспільства, що практично втілювалися завдяки еманации протестантизму. Вперше використав поняття „дух капіталізму» В. Зомбарт, який запровадив і пояснив концепцію капіталізму як системи господарювання, основу якої становить прибутковість та економічний раціоналізм, під яким економіст розуміє доцільність, планомірність і облік, у реаліях цілісного поєднання прагнення новоєвропейця „до діяльності, до влади і багатства...з прагненням до порядку і організованості» [2, с. 10].

Аналізуючи особливості взаємозв'язку протестантського етичного віровчення з капіталістичною ідеологією, М. Вебер означив контури впливу лютеранських і кальвіністських світоглядних ідей на зародження духу капіталізму, а разом з тим на економічну діяльність, професійну кваліфікацію, соціальний статус насамперед апологетів кальвінізму соціокультурного простору не лише Німеччини, але й Швейцарії, Англії, Голландії, Америки та інших країн. «Тією вірою, навколо якої в XVI-XVII ст. у найбільш розвинених капіталістичних країнах – Нідерландах, Англії, Франції велась запекла політична і культурна боротьба і якій у зв'язку з цим ми приділяємо увагу в першу чергу, був кальвінізм» [2, с. 117]. Під економічною діяльністю ми розуміємо визначені економічними потребами прояви і форми свідомо-цілеспрямованої людської трудової діяльності, яка формує активні соціокультурні зв'язки та когерентні відносини, спрямовані на розвиток і задоволення життєво вартісних благ. Однією з ймовірних причин наполегливого прагнення протестантів до матеріального добробуту, професійного зростання, належного соціального статусу, за М. Вебером, постає деяка внутрішня вибіркова спорідненість між постулатами їхнього віровчення та духом капіталізму. Застосовуючи компаративний підхід у тематизації взаємозв'язків між економікою і суспільством, М. Вебер підкреслював, що найефективніше утвердженню духу капіталізму у країнах Європи, зокрема Франції, Нідерландах, Німеччини та ін. сприяло реформатство, репрезентоване наприкінці XIX ст. у формі «більш або менш поміркованого кальвінізму або цвінгліанства» [2, с. 85]. Релігійна традиція кальвінізму, зокрема аскеза про професійний обов'язок, стала тією життєвою настановою, яка сприяла впровадженню економічних інновацій, мотивувала до навчання протестантів у різноступеневих освітніх закладах, до раціонально обґрунтованої професійної діяльності, орієнтованої на прибутковість, накопичення капіталу. Зафіксувавши беззаперечну перевагу протестантів серед суб'єктів господарювання, М. Вебер пояснює це явище особливостями віросповідної системи кальвінізму. Закладені в його основі інтенції методичності життєвого устрою, професійно спрямованої етики, своєрідного співвідношення релігійно-духовного і світсько-матеріального принципово відмінні або відсутні у католицькому і лютеранському віровченні. Тематично-змістовий аспект моральності людської діяльності М. Вебер пов'язує з „етикою відповідальності», яка утверджує примат здатності

людини до результативності у тому числі в підприємницькій діяльності. Констатуючи дихотомічний характер будь-якого етично орієнтованого діяння, М. Вебер поділяє його на бінарно опозиційні „етику переконання» і на „етику відповідальності». З одного боку, він обґрунтовує значущість протестантизму в утвердженні принципів раціональної організації суспільства, прибутковості, економічної ефективності, які проектує концепт духу капіталізму. З іншого – розглядає проблематику особливостей практичного втілення засад „етики переконання» у релігії. А саме питання вибору християнина між діями за виключно віросповідними переконаннями і догматами з ірраціональними щодо можливого успіху вчинками і з перенесенням відповідальності за кінцевий результат на Бога чи взяттям на себе відповідальності за „передбачені наслідки своїх дій» [1, с. 808].

Якщо М. Вебер у розкритті співвідношення мотивів і результатів людської діяльності апелював до етики відповідальності, то М. Лютер, І. Кант, Ж. П. Сартр як адепти теорії моральної доброти наголошували на домінантності або абсолютній значущості внутрішньої суб'єктивної спонуки при моральній оцінці діяльності людини. Прихильників теорії моральної доброти об'єднує ригоризм моральних концепцій, спрямований до внутрішнього стрижня людської екзистенції та переживань. Відтак М. Лютер, наполягаючи на „внутрішньому благочесті» та утверджуючи доктрину виправдання вірою як безальтернативного і достатнього шляху отримання Божественної благодаті й спасіння, зводив чистоту моральних мотивів і намірів до прерогативи морального контролю над внутрішнім духовним станом вірянина. Абсолютне Божественне панування над людською волею і здатність направляти її до мети, підсилені тлумаченням Божественної справедливості як незалежної від достоїнств людини, а наданої за суверенною свободою волею Бога, неопосередковано нівелює відповідальність людини за результати своєї діяльності чи дії. Крім того, М. Лютер звільнив людину від „етичної відповідальності за війну і переклав її на авторитети (Obrigkeit), скорення яким, окрім справ віри, ніколи не могло вважатися гріхом. Знову такі кальвінізму в принципі було відомо насилля як засіб захисту віри» [1, с. 701]. І. Кант як ідейний попередник М. Вебера, коментуючи умови, за яких звершується етичний вчинок, принципово вагомим визначає чистоту морального мотиву і його незалежність від меркантильних цілей як своєрідних об'єктивованих уявлень. Філософ абстрагується від емпіричності й трактує критерій моралі як жорстке виконання обов'язку, обумовленого шанобливим відношенням до морального закону. Людина як чуттєва і мисляча істота суворо дотримується морально-етичних настанов і підпорядковується умоглядному світу і природним законам. Отож, при здійсненні морального обов'язку безальтернативним виявляється врахування не результату вчинків, дій, а мотив, адже „спонука людської волі...ніколи не може бути нічим іншим, окрім як моральним законом... і суб'єктивно достатньою визначальною підставою вчинку» [4, с. 81]. Німецький філософ переконаний, що

моральний закон – це наслідок апріорної діяльності чистого розуму, який не може підтверджуватися ніяким досвідом. Моральний закон існує в абсолютній формі „категоричного імперативу», і уявлення про обов’язок без жодних фрагментів емпіризму суттєво впливає на людину виключно завдяки розуму, який визначає її волю. Проте істинною і повноцінною запорукою наявності морального світопорядку і забезпеченням відповідності вчинків і морального закону є лише Бог, доказом буття якого, за І.Кантом, постає факт існування моральності. Моральні обов’язки як спільний предмет поряд з аналогічністю за матерією та об’ємом у філософа ототожнюють релігію і мораль, оскільки релігія спонукає до прийняття моральних вимог і як морального обов’язку, і як заповідей Божих. Моральнісні підвалини Ж.-П. Сартра акумулюються в онтологічній праці „Буття і Ніщо», художніх і драматичних творах, а етичні принципи висвітлені в лекції „Екзистенціалізм – це гуманізм». Згідно з його етичною теорією ігнорується ієрархія цінностей, що урівнює можливості будь-якого вибору, а „оскільки з можливостей вибирають одну, то розуміють, що вона має цінність саме тому, що вибрана» [7, с. 326] з дотриманням вимоги подальшої відповідальності й реалізацією інтенції автентичності буття як дефініції певного суб’єктивного ставлення до вчинків.

М. Вебер виявив, що динамізм культурного і економічного поступу західноєвропейських країн і США обумовлений духом капіталізму, якому найбільше з усіх світових релігій відповідав протестантизм як відгалуження християнства. Веберівське трактування духу капіталізму як певного „менталітету», відповідно до якого усвідомлюється і реалізується намагання збагачення в межах професійної діяльності, фрагментарно співзвучне сучасному розумінню С.Кримським духу як потенціалу і заряду діяльності, результатом якої постає матеріальна чи ідеальна річ. „Дух – це не субстанція, а стан активності; це те, що робиться всередині діяльності під кутом зору трансформації стану речей у стан ідей та розкриття стану ідей в стан речей» [5, с. 47]. Проте за М. Вебером, поняттєва дефініція духу капіталізму доповнюється економією споживацьких витрат і свідомим прийняттям аскетичних компонентів у власний життєустрій. Ці запити оптимально задовольняло кальвіністське вчення про мирське покликання, морально-етичні принципи якого вирізнялися простотою, суворістю і аскетизмом, що спричинило засудження непродуктивної марнотрати капіталу, гайнування часу, бездіяльності та зобов’язало до звернення всіх зусиль на трудову діяльність.

Усвідомлення діяльності як самодостатньої цінності, що встановлює орієнтири цілісного людського буття і окреслює його зміст, не випадкове явище, а характерна тенденція розвитку європейської і світової цивілізації. За М. Лютером, усвідомлення своєї вибраності мотивує всю щоденну діяльність, яку реформатор проголошує священною. Священний характер усіх професій і покликань – один із фундаментальних принципів класичного протестантизму, згідно з яким будь який життєвий вибір визначається як божественне покликання і заперечується зафіксований у середньовічному

суспільстві нездоланний дуалізм профанного і священного з одночасним наданням преференцій сакральному. Успішна професійна, у тому числі економічна діяльність – це лише один із способів переконання людини у вибраності до спасіння. Основним же способом і необхідною умовою спасіння, зафіксованою в постулатах Ж. Кальвіна, є, за визначенням М. Вебера, належність до істинної церкви, стійкість і повноцінність віри як наслідок Божої благодаті. Адже прославлення, служіння Всемогутньому, виконання Божих заповідей постають ключовим призначенням кальвініста, а його діяльність у миру, зокрема, професійне здійснення, накопичення капіталу як необхідний результат успішності, отримує релігійне виправдання і загалом відповідає конфесійним установкам і життєвим принципам вірян.

Причетність до духу капіталізму, за М. Вебером, полегшує пристосування до раціональних вимог економічної системи в умовах капіталізму, не причетність у вигляді індиферентності чи відсутності належної компетенції в адаптуванні економічної поведінки і певним чином способу життя – до своєї рідної перешкоди для розвитку раціонального капіталізму. У контексті нової парадигми формується соціальна етика, яка, базуючись на засадах систематичності життєвого укладу та професійній етиці, дефініціює дух капіталізму. За сучасних обставин дух капіталізму ревалентний менталітету, «коли люди цілеспрямовано прагнуть до збагачення в рамках своєї професійної діяльності, водночас свідомо обмежуючи себе у витратах на споживання і надаючи, знову ж таки цілком свідомо, своєму способу життя певних аскетичних рис» [6, с. 11]. Значущість протестантизму для розвитку капіталістичного духу полягає у тому, що протестантизм перший серед світових релігій засуджував бідність і пробуджував зацікавлення до матеріальних благ, а кальвінізм у власних тлумаченнях євангельських заповідей наполягав на самовідданій невтомній праці і максимальних трудових досягненнях як засобах самоутвердження величі Бога.

Висновки

Таким чином, з'ясовано, що у тих країнах, де синхронно поєднуються цілеспрямованість до матеріального достатку завдяки професійній діяльності з обдуманим дещо аскетичним способом життя, що М. Вебер інтерпретував як дух капіталізму, динамічніше і продуктивніше функціонує раціональна економічна система. Позитивно, як стимул до життєвої аскези, М. Вебером оцінюється сформована в процесі розвитку політичного й економічного раціоналізму кальвінізму ідея про потребу вірян в отриманні підтвердження своєї віри та обраності. Ці підтвердження як певну компенсацію за почуття внутрішньої самотності, що породжене кальвіністською ідеєю про нівелювання віри у спасінні людини за допомогою Церкви і таїнств, релігійно налаштовані прошарки населення знаходили в мирській професійній діяльності. Віросповідна специфіка, а не випадкові історичні факти, зумовлює поведінку людини в нових

економічних умовах.

Перспективи подальших наукових досліджень

Стосовно подальшого поступу вивченні проблеми, то детальнішої ціннісно-сислової ревізії потребує питання співмірності та комплексного впливу соціокультурних і релігійних факторів, а саме віросповідних систем ортодоксального протестантизму на утвердження ринкових відносин в економіці в умовах глобалізації як всеохоплюючого процесу взаємодії майже всіх держав світу та інтеграції як „зближення політичної, економічної, правової, духовно-культурної систем декількох держав і регіонів в процесі традиційної міждержавної співпраці» [3, с. 96].

Список використаної літератури

1. Вебер М. Политика как призвание и профессия [текст] / Макс Вебер // Избранные произведения: Пер. с нем. / Сост., общ. ред. и послесл. Ю.Н.Давыдова; Предисл. П. П. Гайдено. – М. : Прогресс, 1990. – 808 с.
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму [текст] / Макс Вебер // Перекл. з німецької О. Погорілого. – К. : Основи, 1994. – 261 с.
3. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри [монографія] / Валентина Григорівна Воронкова. – Запоріжжя : Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.
4. Кант І. Критика практичного розуму [текст] / Иммануїл Кант // Пер. з нім., прим. та післямова І. Бурковського; наук. ред. А. Єрмоленко. – К. : Юніверс, 2004. – 240 с.
5. Кримський С.Б. Запити філософських смислів [монографія] / Сергій Борисович Кримський. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
6. Погорілий О. Макс Вебер і його класична праця [текст] / Олександр Погорілий // Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Перекл. з німецької О. Погорілого. – К. : Основи, 1994. – С. 3-18.
7. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм [текст] / Жан-Поль Сартр // Сумерки богов // М. : Политиздат, 1990. – С. 319-344.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Weber M. Politics as a Vocation (text) / Max Weber // Selected Works: Trans. from the German / Com., Total. Ed. and afterword. N Davydova, Pre PP Gaidenko. – Moscow : Progress Publishers, 1990. – 808 p.
2. Weber M. The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism (text) / Max Weber // Trans. from the German O. Pogorelogo. – Kiev : The Basics, 1994. – 261 p.
3. Voronkova V.G. Philosophy of globalization: a socio-anthropological, socio-economic and socio-cultural dimensions (monograph) / Valentina G Voronkov. – Zaporizhzhya : Publishers DIG, 2010. – 272 p.
4. Kant I. Critique of Practical Reason (text) / Immanuel Kant // Trans. from the German, notes and afterword I. Burkovskogo; Sciences. editors. A. Ermolenko. – Kiev : Universe, 2004. – 240 p.
5. Krumsy SB Requests philosophical meanings (monograph) / Sergey Borisovich Krumsy. – Kiev : Pub. PARAPAN, 2003. – 240 p.
6. Pogorily O. Max Weber and his classic work (text) / O. Pogorily // Weber M. The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism Trans. from the German O. Pogorelogo. – Kiev : The Basics, 1994. – P. 3-18.
7. J.-P. Sartre Existentialism – is humanism (text) / Jan Paul Sartre // Twilight of Gods // Moscow : Politizdat, 1990. – P. 319-344.

Л.О.СТАСЮК

Житомирский государственный университет имени Ивана Франка, Житомир
E-mail: lastasuk@ukr.net

**АКТУАЛИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ КЛАССИЧЕСКОПРОТЕСТАНТСКОГО
ВЕРОУЧЕНИЯ НА ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
У ДЕФИНИЦИЯХ М. ВЕБЕРА**

В период развития капитализма адепты христианства переосмысливают отношение к сориентированной на удовлетворение материальных и духовных потребностей экономической деятельности, активные проявления которой исследуются М. Вебером. В статье раскрывается специфика запросов и влияний культурно-религиозного фактора, в частности вероисповедной системы классического протестантизма на экономическую деятельность человека. Анализируется утверждение М. Вебера про то, что прибыльность, материальное обогащение в условиях рыночной экономики имеют сакральные признаки божественной благодати.

Ключевые слова: классическопротестантское вероучение, кальвинизм, лютеранство, экономическая деятельность, дух капитализма, рациональность

L.STASYUK

Zhitomir state university of the name of Ivan Franka, Zhitomir
E-mail: lastasuk@ukr.net

**UPDATING THE INFLUENCE OF CLASSIACALLY PROTESTANT
DOCTRINE ON ECONOMIC ACTIVITI IN DEFINITION OF WEBER**

In an age of capitalism adherents of Christianity relevant to reassessing oriented towards creating material and spiritual needs of economic activity, the manifestations is examined M. Weber. The article deals with the specific needs and impacts of cultural and religious factors, including religious system of classical Protestantism on economic activities of man. Weber analyzed assertion that profitability, financial enrichment, in a marked economy are sacred signs of divine grace. It illustrated how religious denomination, as Protestantism promoted economic efficiency innovations.

Keywords: classical Protestantism on dogma, Calvinism, Lutheran, economic activity, spirit of capitalism, rationality

Стаття надійшла до редколегії 04.01.13

Прийнята до друку 09.01.13